

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ
ОСВІТИ У ДОНЕЦЬКІЙ ОБЛАСТІ

вул. Ювілейна, 62, м. Краматорськ, 84331, <http://nmcdon.org.ua/>, e-mail: nmcptodon@meta.ua, код ЄДРПОУ 33577362

Від 06.04.2026 р. № 117

На № _____ від _____

Керівникам ЗПО
Донецької області

Щодо дотримання стандарту
державної мови «Український
правопис» у ЗПО області

Шановні керівники!

До відома і використання в роботі Навчально-методичний центр професійно-технічної освіти у Донецькій області надає методичне роз'яснення щодо дотримання стандарту державної мови «Український правопис».

01 березня 2026 року Національна комісія зі стандартів державної мови на засіданні розглянула і затвердила Український правопис як стандарт державної мови. Цим рішенням Комісія виконала постанову Верховної Ради України від 15.01.2026 № 4764-IX «Про посилення ролі української мови в утвердженні Української держави» (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4764-20#Text>). 28 березня 2026 року, після ухвалення постанови Кабінету Міністрів України № 398 від 27 березня 2026 року «Про визнання такою, що втратила чинність, постанови Кабінету Міністрів України від 22 травня 2019 року № 437 “Питання українського правопису”» (<https://surl.li/cc/rnsieg>), набрав чинності стандарт державної мови «Український правопис», затверджений рішенням Національної комісії зі стандартів державної мови від 1 березня 2026 року № 47 (див. стор. 13-15 СДМ «Український правопис»). Текст стандарту державної мови оновленого Українського правопису [опублікований](#) на офіційному сайті Національної комісії зі стандартів державної мови (<https://surl.li/ktmzip>).

Рішення Національної комісії зі стандартів державної мови є обов'язковим для виконання на всій території України відповідно до Конституції України (<https://surl.li/uwmlwn>), Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» – [Закон](#), ухвалений [Верховною Радою України](#) 25.04.2019 року:

- Державний статус української мови є невіддільним елементом конституційного ладу України як [унітарної держави](#) (ст. 1, ч. 3).

- Українська мова як єдина державна мова виконує функції мови міжетнічного спілкування, є гарантією захисту прав людини для кожного українського громадянина незалежно від його етнічного походження, а також є фактором єдності і національної безпеки України (ст. 1, ч. 8).

Отже, дія стандарту державної мови «Український правопис» поширюється на всі сфери суспільного життя, визначені в законодавстві. Тепер цей єдиний офіційний текст правопису стає законом для діловодства, законодавства, освіти, науки, офіційних перекладів, рекламних вивісок та публічної інформації тощо.

Контролюватиме дотримання стандарту державної мови Уповноважений із захисту державної мови.

Жодних змін у прийнятих правилах Українського правопису для користувачів не відбулося.

Оновлення мають редакційно-технічний характер, зокрема: узгоджено і впорядковано структуру документа відповідно до актуальних нормативних вимог, виправлено технічні помилки друку та повторення, уточнено наголошування деяких слів і словоформ в ілюстративному матеріалі, уточнено формулювання деяких частин, пунктів, підпунктів та приміток без зміни їхнього змісту, доповнено текст підрозділом «Український алфавіт», а також додано нові приклади до ілюстративного матеріалу. При цьому з ілюстрацій до правил повністю вилучено з прикладів назви, що стосуються держави-агресора та її союзників (наприклад, видалено згадки про Москву, храм Василя Блаженного, російські географічні назви (річки Об, Іртиш, регіон Приволжя, озеро Байкал, населені пункти Тушино, Болдіно, Череповець...), прізвища Пушкіна, Лермонтова, Достоєвського. Натомість додали українські приклади, як-от: Державний Герб України, Ігри нескорених, вулиця Героїв Полку «Азов».

Спростили мову викладення: формулювання змінили на активні (було «пишеться», стало «пишемо»).

Варіантність дозволена: використання подвійних форм (наприклад, кафедра і катедра, аудиторія та авдиторія, пауза та павза) не є помилкою. Обидва варіанти залишаються в межах норми.

Всі офіційні документи (паспорти, права на власність тощо), видані раніше, залишаються дійсними. Закон не має зворотної дії. Також зміни не торкнулися географічних назв населених пунктів, річок тощо.

Вживання фемінітивів. Члени Національної комісії зі стандартів державної мови, голова Комісії Юлія Чернобров зазначають, що документ не встановлює обов'язку щодо утворення фемінітивів. «Український правопис не вимагає обов'язкового утворення іменників на позначення осіб жіночої статі. Український правопис у частині 4 параграфу 32 тільки наводить перелік суфіксів, які можуть брати участь у творенні таких іменників», – сказала Чернобров. Вона наголосила, що невживання фемінітивів не є порушенням стандарту державної мови. Використовувати їх чи ні в побуті – як і раніше, залишається особистим вибором кожного (<https://surli.cc/xoqmsb>).

Зауважте! Самі по собі фемінітиви притаманні нашій мові. Всі найдавніші письмові пам'ятки, які в нас збереглися, містять фемінітиви. Але це не означає, що сьогодні ми маємо їх всюди застосовувати, не маючи ні словотвірних знань, ні чуття самої мови. Правопис дозволяє утворення фемінітивів, але не зобов'язує їх вживання в усіх випадках. Мова не завжди дозволяє механічно застосовувати визначений суфікс, що іноді приводить до спотворення, або й абсурду. Вживання фемінітивів на позначення професій, посад, звань тощо на сьогодні не закріплене як обов'язкова норма (<https://surl.li/osarpp>).

Якщо йдеться про офіційно-діловий чи науковий стилі, то не можна вживати, наприклад, математикиня чи математичка. Математик – це не жінка і не чоловік, математик – це позначення особи за її діяльністю-професією. До того ж для офіційно-ділового стилю неприйнятна синонімія: не можна одне і те саме називати різними словами. Математик – це посада. В армійців, наприклад, є звання старший лейтенант. Отже, коли використовують слово «математичка», то мають на увазі жінка-математик, тобто на перший план виставляється не рід занять чи діяльності, не статус (викладач чи науковець), а стать особи. Тому в офіційно-діловому та в науковому стилях не можна вживати ніяких синонімічних слів.

В українській мові існують слова спільного роду. До спільного роду належать назви професій, посад і звань. Чому? Бо там статі немає. Це бірочка, позначка: мовник, математик, майор. Наприклад: Анатолій Миколайович, філолог; Галина Іванівна, філолог. (<https://surl.li/ouigys>).

Мова – справді живий організм, який постійно розвивається. Як повідомляє офіційний сайт Національної комісії зі стандартів державної мови, робота над удосконаленням Українського правопису триватиме й надалі. Основна мета – вдосконалення та системне вирішення наявних дискусійних і проблемних питань у ньому.

Виходячи з вищесказаного, звертаємо вашу увагу: вся наочність, яка використовується в освітньому процесі (презентації, плакати, інструкційні картки тощо), має бути взірцевою, без помилок.

Радимо вам:

- спільно із студентами складіть «Словник термінів професії» згідно з новим правописом. Наприклад, для технічних спеціальностей: об'єкт, траєкторія, проекція тощо;

- у роботі з цифровими ресурсами перевірте автоматичні коректори у Google Docs або MS Word. Пам'ятайте, що штучний інтелект не завжди знає тонкощі Українського правопису 2019 року, тому ретельно все перевіряйте і останнє рішення завжди має бути за педагогом.

Не забувайте: педагог повинен не лише сам писати правильно, а й стимулювати до цього студентів. Спокійно і доброзичливо виправляйте помилки у письмових роботах студентів з усіх, без винятку, предметів,

особливо зі спеціальних дисциплін, пояснюючи логіку нового правопису. За можливості, розмістіть у навчальному кабінеті «Куточок правопису» («Говори і пиши правильно») з картками-нагадуваннями про написання складних професійних слів, що стосуються профілю навчання груп (наприклад: веб-сторінка, онлайн-урок, бізнес-план). Періодично, раз на місяць, проводьте термінологічні міні-диктанти на правильне написання професійних термінів.

Для оперативного розв'язання сумнівних питань рекомендуємо вам користуватися офіційними джерелами:

- офіційний текст Правопису на сайті Національної комісії зі стандартів державної мови (<https://surl.li/ktmzip>);
- Онлайн-сервіс «Словники України» (<https://lcorp.ulif.org.ua/LSlist/>);
- Лінгвістичний портал «Mova.info» (<http://www.mova.info/>);
- Освітня платформа «Є-мова» (<https://emova.org.ua/>).

Важливо пам'ятати: мовна компетентність викладача закладу професійної освіти – це його професійна майстерність. Якщо ми вчимо майбутнього фахівця бути конкурентоспроможним, то маємо навчити його грамотної професійної комунікації, яка починається з дотримання правописних норм.

Сьогодні, коли Україна бореться за свою ідентичність, слово набуває особливої ваги. Мова – не лише засіб комунікації, а й професійна зброя, фундамент професійної честі, мова – символ правопорядку й національної безпеки. Культура професійного мовлення працівників, володіння державною мовою – це передусім професійне становлення й зростання, важливий крок до завоювання довіри колег, студентів, співвітчизників.

Усі учасники освітнього процесу мають усвідомлювати, що Український правопис – це Стандарт державної мови.

Правопис називають «мовною конституцією», і його дотримання є обов'язковим для забезпечення єдності держави та консолідації суспільства.

Впровадження нових норм правопису в освітній процес – це вагомий внесок у формування професійної ідентичності майбутніх фахівців.

Нехай ці рекомендації стануть надійним путівником для вашого колективу.

Бажаємо успіхів у роботі та вихованні гідних громадян України і якнайшвидшої перемоги над спільним ворогом.

З повагою
директор

Едуард ГОНЧАРОВ